

Základné ekonomické problémy

ZE PI Prednáška 2

Ing. Zuzana Staníková, PhD.

Tri základné otázky, ktoré rieši každá ekonomika:

Čo?

Ako?

Pre koho?

ČO?

Čo sa bude vyrábať z obmedzených zdrojov?

AKO?

**Ako sa budú vyrábať vybrané tovary
a služby?**

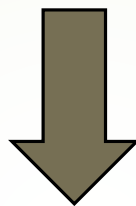
PRE KOHO?

Pre koho sú tovary a služby vyrábané?

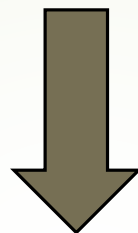
**Kto bude na tieto otázky
odpovedať?**

TRH alebo VLÁDA?

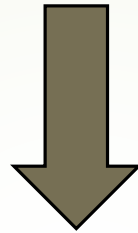
TRH?

Adam Smith \Rightarrow politika „laissez faire“
Neviditel'ná ruka trhu = Trhový mechanismus

VLÁDA?

**John Maynard Keynes \Rightarrow politika
založená na štátnych zásahoch do
ekonomiky
Multiplikačný efekt**

Alternatívne ekonomické systémy

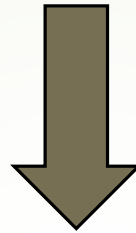
Obyčajový

Direktívny

Trhový

Zmiešaný

Obyčajový (zvykový) systém

Čo vyrábať? \Rightarrow zvyky, tradície

Ako vyrábať? \Rightarrow zdedené zručnosti a schopnosti

Pre koho? \Rightarrow zvyky, rodová hierarchia

Direktívny systém (príkazová ekonomika)

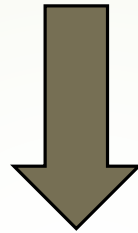

Čo vyrábať?
Ako vyrábať?
Pre koho?

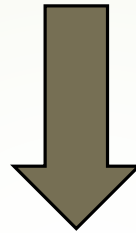
rozhoduje vláda

Trhový systém

Čo vyrábať? \Rightarrow spotrebitelia
Ako vyrábať? \Rightarrow konkurencia medzi výrobcami
Pre koho? \Rightarrow určované na trhu VF

Zmiešaný ekonomický systém

Čo vyrábať?
Ako vyrábať?
Pre koho?

Pôsobenie trhových síl +
zásahy štátu

Funkcie štátu v zmiešanej ekonomike

Legislatívna

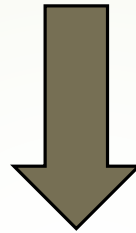
Stabilizačná

Alokačná

Redistribučná

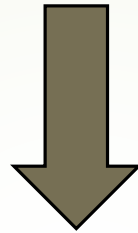
Legislatívna funkcia

zákonný rámec fungovania NH (pravidlá,
zákony)

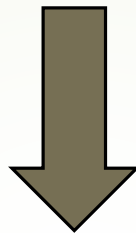
Stabilizačná funkcia

nástroje HP na zabezpečenie stability NH

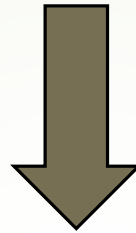

Alokačná funkcia

zabezpečenie efektívnosti (prerozdelenie VF z neefektívnych oblastí ekonomiky do efektívnych)

Redistribučná funkcia

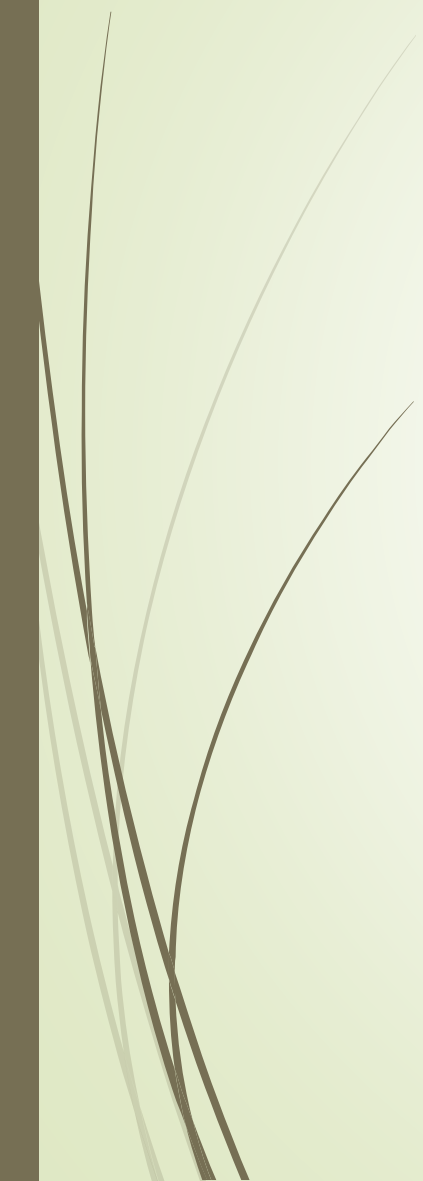

prerозdel'ovanie dôchodkov (od ľudí s vyššími príjmami k nižším príjmovým skupinám), zabezpečiť ochranu soc. slabších vrstiev (transferové platby)

**Krivka produkčných
možností
(PPF - Production
Possibilities Frontier)**

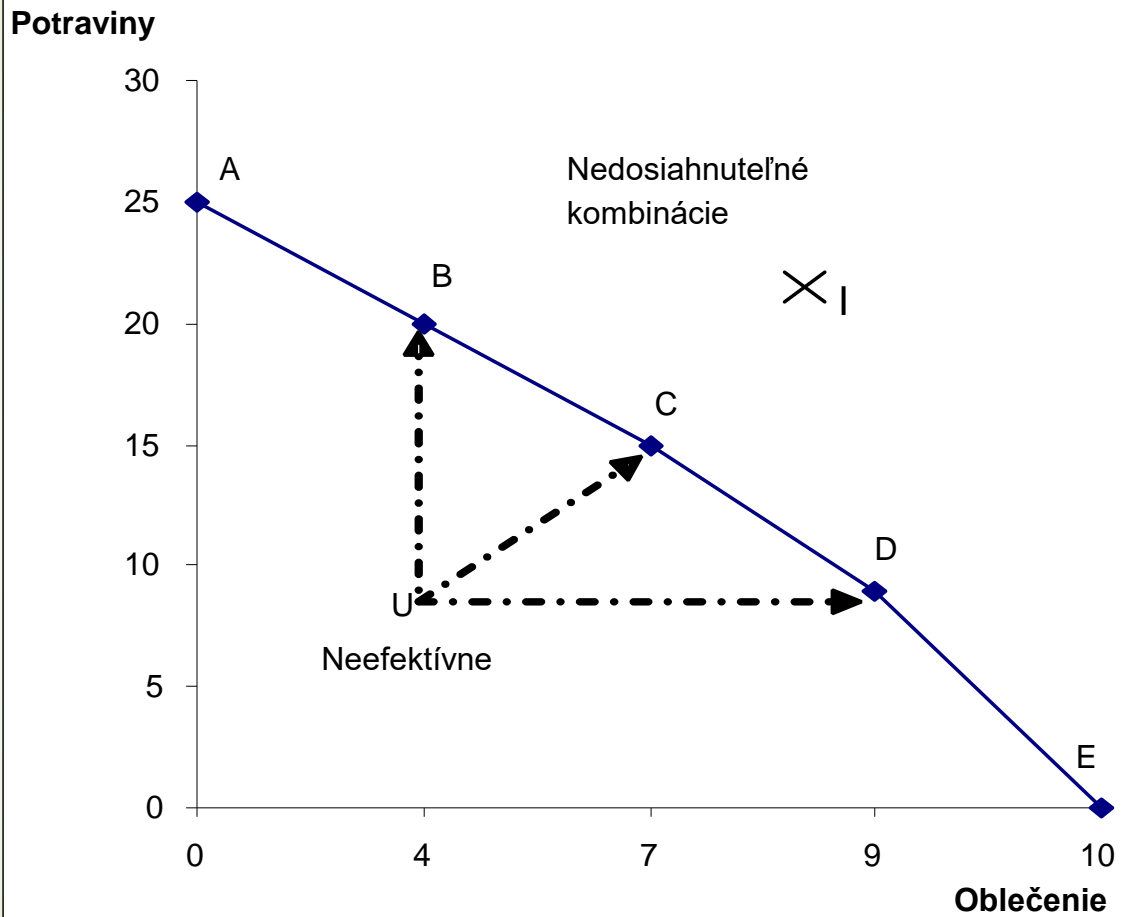

Ukazuje alternatívne kombinácie výstupov, ktoré možno vyprodukovať za predpokladu plného uplatnenia všetkých dostupných (využitelných) zdrojov.

Možnosť	Potraviny	Oblečenie
A	25	0
B	20	4
C	15	7
D	9	9
E	0	10

Krivka produkčných možností

Krivka produkčných možností
(krajné alternatívy)

A

Všetky zdroje sa
použijú na výrobu
potravín.

E

Všetky zdroje sa
použijú na výrobu
oblečenia.

Krivka produkčných možností
(ďalšie alternatívy)


```
graph TD; A[Krivka produkčných možností (ďalšie alternatívy)] --> B[I Nemožné varianty riešenia.]; A --> C[U Neefektívne alternatívy.];
```

I

Nemožné varianty
riešenia.

U

Neefektívne alternatívy.

Vlastnosti krivky produkčních možností

Efektivnost'

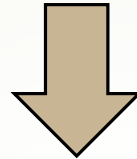
Vzácnost'

Výber

**Alternativne
náklady**

Efektívnosť

Výroba je efektívna vtedy, ak ekonomika vyrába na krivke produkčných možností.

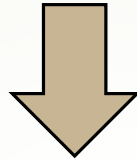
Vzácnosť

Z obmedzených zdrojov môžeme vyprodukovať len obmedzené maximálne množstvá jednotlivých statkov.

Výber

Vyberáme len z možností na krivke,
prípadne vo vnútornom poli krivky.

Alternatívne náklady

Krivka produkčných možností vyjadruje alternatívne náklady jednej varianty kombinácie, ktoré musíme vynaložiť aby sme získali druhú variantu produkcie.

KPM a Potenciálny produkt

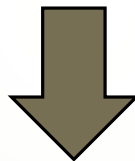

KPM znázorňuje **potenciálny výstup** ekonomiky, ktorý sa nemusí zhodovať so skutočným výstupom.
Ak ekonomika nevyrába efektívne, jej skutočný výstup je nižší než potenciálny výstup.

Využitie PPF

Ekonomický rast

Posun krivky produkčných možností

Zdroje ekonomického rastu

```
graph TD; A[Zdroje ekonomického rastu] --> B[Technologické zlepšenie]; A --> C[Rast veľkosti kapitálu a jeho kvalita]; A --> D[Rast množstva pracovnej sily a jej kvalifikácia.];
```

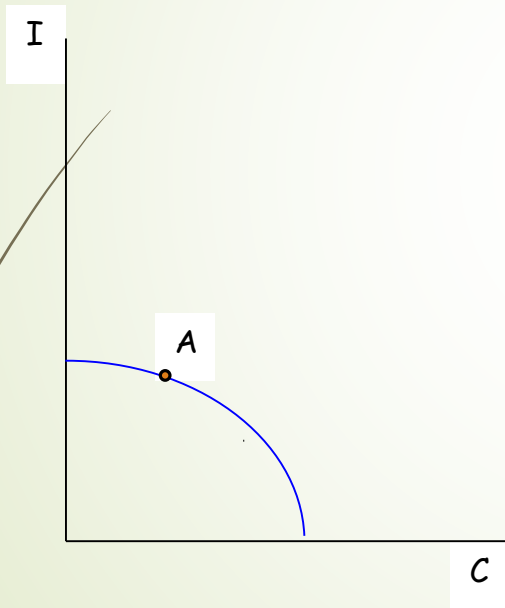
Technologické zlepšenie

Rast veľkosti kapitálu a jeho kvalita

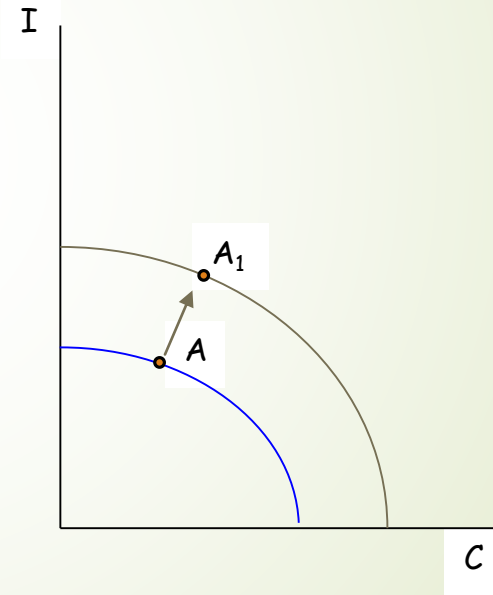
Rast množstva pracovnej sily a jej kvalifikácia.

Kapitál

a) Před investováním

b) Po investování

Zdroje:

- KUCHARČÍKOVÁ, A., HOLKOVÁ, B., KOZUBÍKOVÁ, Z., STANÍKOVÁ, Z., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie - cvičebnica, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- KUCHARČÍKOVÁ, A., TOKARČÍKOVÁ, E.: Základy ekonomickej teórie pre informatikov, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- STANÍKOVÁ, Z.: Úvod do ekonómie, 1. vydanie, EDIS vydavateľské centrum ŽU, Žilina 2015
- LISÝ, J. a kol.: Ekonómia v novej ekonomike, 1. vydanie, IURA EDITION, Bratislava 2005
- PARKIN, M.: Macroeconomics, Pearson 2014